

ABONAMENTUL.

Un an 120 cor. (60 lei)

1/2 an 60 „ (30 lei)

1/4 an 30 „ (15 lei)

O lună 10 „ (5 lei)

Un nr. 50 fil. (25 bani)

Unirea

INSERTIUNI

Un șir garmond
odată C. 1.50 a două
și a treia oară C. 1.20Manuscrise sunt a se
trimite la Redacția
„UNIRII” Blaj.

Ziar național. — Apare în fiecare zi de lucru.

Răspunsul la
Mesajul regal.

În numărul nostru de Duminică am publicat răspunsul Camerei deputaților la Mesajul regal. Importanța acestui răspuns întrece cadrele obicinuite ale răspunsurilor de acest fel; le întrece nu numai prin faptul, că cuprinde mărturisirea de credință a guvernului și a partidului sau partidelor pe care se razimă guvernul și iarăș nu numai prin faptul, că e făcut în numele reprezentanților întregului pământ românesc ci le întrece mai ales prin spiritul larg și puternic democratic, care se manifestă vibrător din fiecare propoziție a lui.

Unirea tuturor Românilor și introducerea sufragiului universal de-odată în toate provinciile românești a schimbat cu desăvârșire nu numai cadrele vechilor partide istorice ci a schimbat mentalitatea politicii românești. Cumplitul războiu de trei pentru provinciile desrobite de cinci ani de zile a evidențiat cu o putere uimitoare și impunătoare toate părțile bune și toate părțile rele ale trecutului nostru politic, și prin durata lui și prin eforturile supraomenești, pe care ni le-a impus, a evidențiat însemnătatea națională a singuraticilor straturi sociale din care e alcătuit neamul nostru.

Este incontestabil, că evantul ce mai mare al jertfei, al jertfei de sânge, de avere, de suferință și mizerii și ceea ce e mai presus de toate, al cumiței disciplinei discipulate l'a adus în războiul acesta de întregire națională, țărănul român. Și earăș sufragiul universal a dovedit că țărănul acesta, care a avut în mijlocul curentelor bolșeviste, ce se ridicau amenințătoare delarăsărit și apus miază-noapte și miază-zi, un bun simț, care pare-o minune, are un ideal politic și că idealul acesta politic nu încapă în vechile cadre ale vechilor partide istorice. Triumful partidului țărănesc în regatul vechiu și triumful lui desăvârșit în Basarabia și Ardeal, unde partidul național e, și el, un partid al țărănilor, a schimbat radical suprafața politicii parlamentului românesc. Pătura țărănească a încetat a fi o cantitate fără voință, o unealtă în jocul bizar al luptelor vechilor partide devenind prin sine însăși, prin voința și idealurile sale, un factor politic conștient, decisiv.

De-aceea răspunsul la Mesajul regal este atât de stăpânit de schimbarea radicală introdusă în viața politicii românești și de-aceea se întâlnesc în el accente atât de viguroase democratice și de-aceea se manifestă în el o dorință și o voință atât de hotărâtă și de energică de-a călăuzi politica românească după interesele mari ale clasei țărănești.

Avem nădejdea tare, că guvernul actual alcătuit din oameni, pe cari îi cunoaștem, prezidat de un sincer democrat convins cum e d. Alex. Vaida, și sprijinit de-o majoritate a reprezentanților țărănimii va realiza marile reforme de înălțare a clasei țărănești, cea mai națională și mai puternică clasă a alcătuirii noastre sociale.

Pregătiri pentru consacrarea mitropolitului Vasile. Entusiastul și harnicul Blaj, orașul tradițiilor mari de cultură națională și al școlilor severe, orașul plin de viață și plin de avânt, se pregătește fără reclamă și fără șgomot pentru praznicul dela 14 Ianuarie a. 1920. Atunci va avea loc consacrarea mitropolitului și cu acest prilej zidurile vechiului oraș se vor umplea de lume românească din toate colțurile țării. Și Blajul ospital se pregătește febril ca totdeauna să facă din acul acela o mare sărbătoare națională și bisericăască. Zi de zi se țin consfătuiri, comisiunile și-au început activitatea. Blajul nu-și negă trecutul sărbătorilor mari și al primirilor calde.

Nădejduim, că publicul românesc și mai ales preoțimea noastră va a alerga, cu tot frigul erii, în 14 Ianuarie la Blaj pentru a asista la încoronarea șefului Bisericii române unite. Blajul îi va primi vesel ca totdeauna, ospital ca totdeauna și românește ca totdeauna.

Concidențe nepiăcute. În 10 și 11 Ianuarie 1920. »Asociațunea pentru literatura română și cultura poporului român« din Ardeal își va ținea adunarea generală, cea dintâi adunare generală, dela 1913, la Sibiu. În 10 Ianuarie își va ținea »Banca agrară« adunarea de constituire la Cluj și în aceeași zi va avea loc tot acolo și adunarea fondatorilor »Forestierei române«.

Cum vedem trei adunări în aceeași zi în două orașe. Nu s'ar putea amăna, din respect față de vechea și venerabila »Asociație« culturală celelalte două adunări

Credem, că ar fi o mare pagubă, dacă o mulțime de fruntași din cauza adunării »Băncii agrare« și a »Forestierei române« nu ar putea participa la adunarea generală a »Asociației«. Amânarea adunărilor dela Cluj ar fi un gest frumos de omagiu adus din partea capitalului român, culturii românești.

Gestul ministrului Mihalache. Se povestește, că craiul de viață românească, Matia Corvinul, voind să cunoască din propria-i experiență, cum se aplică diferitele legi și »ordinațiuni« date în favoarea săracilor, cutriera țara travestit azi în haine de iobag sărac, mâne în haine de industriaș, poimâne în altele și altele, mestecându-se în mulțimea fără nume. În momentul potrivit oraiul își dovedea »identitatea personală« făcând dreptatea după legile și obiceiurile de-atunci. Vestea a început a străbate ca fulgerul în toate părțile umplând de spaimă pe toți asupritorii și pe toți ticăloșii exploatare ai săracilor.

Craiul Matia a pierit și el ca toți oamenii dar poporul i-a păstrat o duioasă amintire numindu-l *Matia cel drept* și plângându-se că »a pierit Matia și cu el dreptatea«.

Anecdotele acestea ne vin în minte citind știrile ziarelor din capitală despre gesturile democratice ale ministrului Mihalache. Populația săracă a capitalei n'are pâne și n'are carne și pește; în același timp însă bogătașii vechi și noi au și pește și carne și pâne. Ziarele vorbesc de mituire de corupții, și de dreptatea făcută cu mână largă celor cu buzunarul plin și de dreptatea nedreaptă făcută celor, cari au simțit numai mizeriile și sărăcia războiului. Și ministrul Mihalache, dasețul cu suman și cu țări din fundul Moldovei, voia să vadă el însuși, dreptatea hălelor de vânzare și a plecat pe jos în costumul lui moldovenesc azi la locul unde se vinde peștele, mâne la acela unde se vinde carnea. A stat în șir cu vădulele sărace și cu muncitorii săcaci, s'a supus ordinelor sergenților de stradă a fost și el bruscat din partea măcelarilor și a brutarilor dar a văzut cu ochii proprii și a auzit cu urechile proprii cum ajung muritorii de rând la bucata de pâne și la bucata de carne. Ziarele spun, că ministru și-a dovedit, și el, »identitatea personală« în momentul oportun. Sperăm că va face și dreptate; o dreptate aspră, fanatică, zdrobitoare. Și

sperăm, că toți speculanții și toți mituiții, vor face, — ce n-au făcut înaintașii de pe vremea craiului Matia —, vor afișa deasupra paturilor lor chipul ministrului Mihalache, ca să-l cunoască și să-l servească în ceasul ispitei cum se cuvine a servi un mușteriu atât de distins... Și săracii iarăși vor ajunge greu la pâine și la pește și la carne.

Locale.

Uzura cu evartirele din Blaj.

Pofta de câștig, boala contagioasă ce bântuie cu atâta furie astăzi, s'a ivit și-n Blaj, și încă poate mai grozav ca altundeva. Inchipuiți-vă, iubiți cetitori, că sunt în Blaj trei cvartire, pentru cari se plătește chirie 6000 cor., ză șasă mii coroane la an. Și unii dintre proprietarii lor, mutându-se la Cluj, plătesc în capitala Ardealului, unde este lumină electrică, apeduct, canalizație, asfalt, vieața de oraș mare, teatru, etc. etc., abia 2500—3000 cor. prin faptul, că dintr'un sat s'au mutat în capitală.

D-Voastră, iubiți cetitori, nu vi-se pare cel puțin curios dacă nu «moral» acest lucru? Și mai adaugeți și aceea, că Clujul e luat în clasa primă a rețutului de cvartir, pe când Blajul în clasa din urmă, resp. penultimă și că acești bieți chirieși fiind unii din întâmplare funcționari, primesc de fapt un rețut de cvartir de abia 600 cor., și astfel adaug, pentru plățirea chiriei, din plătuța lor amărâtă câte un bagatel de 5400 cor. la an.

Că domniile proprietari sunt dormici de câștig cât mai mare, înțeleg, așa-i astăzi lumea întreagă; înțeleg și faptul, că de astădată nu se adevărește proverbul, că «nu-i prost cel ce mănăcă șapte pâni, și cel ce i-le dă»; nu înțeleg însă cum de autoritățile nu urmăresc a afla astfel de câștiguri cinstite și cum de în Blaj nu se revirează cvartirele. Dacă rămâne lucrul tot așa, ca mâne ne putem trezi, că se va cere pentru un cvartir în Blaj 10.000 cor. chirie, iară bieții chirieși, pentruca să nu rămână pe ulițe, vor da și atâta, că pe domniile proprietari nu-i va muștra «conștiința».

Și pentruca să nu creadă cineva, că cel ce a scris aceste șire e interesat în afacere, declar, că întru cât doresc domniile proprietari, cu alta ocazie va iscăli anonimul de astăzi, care este un cetățean desinteresat.

Informațiuni.

— **Aviz.** Toți, cari vreau să participe la actul consacării pâr. mitropolit Vasile al Blajului sunt rugați să binevoiască a-se anunța de pe-acum telefonice sau telegrafice cancelariei mitropolitane, pentru a-se putea lua din vreme dispozițiile necesare privitor la încvartirare.

— **Desființarea cenzurii și a stărei de asediu.** — Într'un interviu acordat «In-dreptării» dl. ministru Vlad a declarat, că starea de asediu și cenzura vor fi desființate în întreagă România, rămânând numai o zonă în apropierea frontierelor unde vor fi menținute aceste măsuri.

— **Vești bune dela Gherla.** «Curierul creștin», care apare de-un timp în Gherla — o inovație fericită a episcopului Hossu — aduce în numărul din urmă știrea, că în orașul episcopesc al Gherlei s'a deschis o librărie românească și o tipografie românească diecesană. În fruntea lor e pus dl. dr. Tit Malaiu, redactorul părții neoficiale a «Curierului creștin». Sperăm, că instituțiile acestea culturale, opera tinărului

arhieru Iuliu, care dovedește tot mai mult un deosebit simț față de nevoile mari ale vremilor schimbate, vor da rezultate bogate făcând din Gherla un centru de cultură și cultivare a cărții românești.

— **Ungurii fac propagandă bolșevică la noi.** Din Debrețin se anunță, că acolo a fost arestat un plutonier maghiar, care începuse să facă propagandă printre soldații români spre a-i determina la dezertare.

În acelaș timp se anunță, că guvernul maghiar a trimis numeroși agenți în Transilvania și în vechiul regat spre a propaga ideile bolșevice și a propaga greve printre muncitori.

— **Când se va încheia pacea cu Ungaria și Turcia.** Beas, ministrul de externe eeh, a declarat reprezentanților presei că crede că pacea va fi încheiată cu Ungaria prin Ianuarie și cu Turcia prin Februarie. Adaugă că statutul Europei centrale a fost definitiv hotărât prin tratatele semnate la Versailles și St. Germain. Puterile aliate vor veghea ca să fie strict observate și a preveni orice modificare a frontierelor pe care le-au fixat. De aceea campania încercată de maghiari, nu va putea duce la nici un rezultat.

— **D. Vaida despre Bănat.** D. Vaida Voievod a făcut în Cameră declarații satisfăcătoare cu privire la Bănat. Dsa a spus că deși tratatul a fost semnat totuș sunt mari speranțe că situația se va schimba în curând în curând în favoarea aspirațiilor românești. Declarațiile primului ministru, făcute în legătură cu vizita lui Marincovici la București, au produs o impresie excelentă în parlament și în opinia publică.

— **Din cauzele războiului mondial.** Viconte Grey, care a fost ministru de externe al Angliei la izbucnirea războiului, a făcut revistei «Land and Water» o senzațională destăinuire. După ce a arătat că Anglia a sprijinit chiar tripla alianță, cât timp ea a avut un caracter defensiv pacifist sub făuritorul ei, cancelarul de Bismarck, viconte Grey, care e cel mai în măsură s'o știe, a declarat categoric că dacă în August 1914, Germania nu ar fi invadat Belgia, Anglia nu i-ar fi declarat războiu. Urmează deci că dacă statul-major german nu ar fi avut nebună inspirație de a călca pământul unei țări neutrale și dacă diplomația germană nu ar fi profesat teoria petecelor de hârtie, întreg războiul european ar fi avut alt aspect și cine știe ce urmări ar fi avut.

— **O operă culturală.** Conducătorii școlii civile de fete din Turda au înființat un atelier de țesături și cusături românești. Directorul atelierului este dl. Mihail Găzdac, directorul școlii civile de fete, iar conducătoarea artistică a lui este dsoara Otilia Bugner, care, a condus mult timp atelierul de țesătorie și cusătorie din Orăștie.

Din prilejul deschiderii atelierului conducătorii lui au tipărit un entuziast apel arătând ideile, cari i-au calauzit la întemeierea acestui institut de cultură națională. În numărul nostru de mâne vom reproduce o parte a frumosului apel.

— **O întrebare și un răspuns.** — Primim următoarele: Oorată Redacție! Vă rog, să dați loc în prețutul Dv. ziar următoarei întrebări:

Cum se poate, că și Părintele Roșianu părăsește Blajul; postpune cele spirituale materiei?

Să nu se mire nime, dacă alții, mai puțini spirituali, liniștindu-și conștiința cu celebrul caz de precedință vor părăsi altarul.

Unul dintre cei nedumeriți.

La întrebarea aceasta pâr. Roșianu răspunde:

Părinte Redactor, Mulțumindu-Vă călduros pentru comunicarea întrebării, ae V'a trimis-o

Pâr. «Unul dintre cei nedumeriți», în legătură cu numirea mea de membru în Consiliul superior pentru reforma agrară, răspund următoarele:

Din momentul (în o ședință a Marelui Sfat național ținut în vară la Sibiu) în care mi-s'a făcut propunerea, din loc competent să întru în Consiliul superior, mi-s'au imbiat întrebările:

1. Oare voiește Dumnezeu, se primesc un oficiu de stat, pe care oricât de înalt ar fi nu-l țin mai sus decât preoția simplă și oricât de bine ar fi retribuit nu-l socotesc mai bogat, ca mulțumirile unei modeste familii preoțești, îndestulată cu strictul necesar, ce, între orice împrejurări, îl întinde Părintele cereșc? Și

2. Oare ce vor zice frații mei preoți pe cari de atâteaori, în scris și cu vorba, i-am îndemnat, să nu părăsească altarul ales acum; oare pasul meu nu le va împuțina credința, nu le va răci dragostea față de misiunea preoțească și nu le va slăbi zelul apostolic?

Nedumeririle acestea nu m'au părăsit nici când mi-a spus Pâr. Mitropolit, că-i voința și dorința Corului episcopesc al bisericii noastre, să primesc a fi numit membru în Consiliul superior. Am supus chestiunea judecării, mai multor frați preoți și levitiilor din seminarul teologic arhiepiscopesc și, cu eșeptia unuia singur, toți m'au sfătuit, să împlinesc dorința celor mai mari; dar nici așa nu m'am liniștit deplin.

Înainte cu 20 ani, la dorința mai marelui meu bisericesc, am părăsit cariera judecătorească, unde am mers numai pentru praxă, acum, foarte probabil, voi merge în tribunalul acela înalt judecătorec, dar numai cu concediu, pentru ca să ascult, căci, dacă aș fi luat în considerare comoditatea și binele meu material, aș fi primit să fiu ales deputat în o circumscripție, unde eram dorit și pentru care am fost designat din partea Comitetului executiv al partidului național, iar dacă ar fi să urmez dorului meu, m'aș ruga să fiu trimis preot în un sat modest, ori să cutrier satele rămase fără preoți în acestea zile grele. — Altarul nu-l voi părăsi nici când.

Cu frățescă dragoste:
Ștefan Roșianu, m. p.

Posta Redacției.

Dlul M. G. Turda. Apelul Pam primit abia azi. În întregime nu-l vom putea publica. E prea lung și, cum vedeți, avem loc prea puțin. Ne vom ocupa însă de opera Dv. care e într'adevăr o mare faptă culturală. Vă felicităm din tot sufletul și Vă dorim cele mai strălucite succese.

Extras din ordenanța

Nr. 21 și 25 (modificată).

1. Vor fi considerați ca infractori;
a) Acei cari fără rea credință prin localuri publice gări, trenuri, pe străzi, etc., vor comunica, colporta, comenta în orice chip, știri fic adevărate, fic imagine, sau păreri relative la operațiunile de războiu, situația și distocarea trupelor, dispozițiunile autorităților militare, sau orice chestiune privitoare la armata română.

2. Această infracțiune se va judeca și condamna de pretori în prima și ultima instanță, cu închisoare până la un an și cu amendă până la 2000 Lei.

Când faptele de mai sus se vor fi săvârșit în scopul de a spiona, sau trada, se aplică pedepsele prevăzute de legile penale în vigoare în timp de războiu.

Redactor responsabil: Dr. Zenovie Păclășanu.

Numărul cenzurat de: V. Sociu.